

Nämndsprocessen – det rättsliga sammanhanget

*” Kommuner och landsting sköter på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund de angelägenheter som anges i denna lag”
(Kommunallagen 1 kap. 2§)*

Politisk styrning i korthet

Vem ska utföra förvaltningsuppgifterna i offentlig sektor/kommun?

- Politikerna bestämmer **vad** som ska göras och **vem** som utför arbetet.
- Förvaltningen bestämmer **hur** uppdraget ska utformas.

Sedan utvärderar politikerna om de är nöjda med förvaltningens arbete (revision).

Olika former av politisk styrning

- ❖ Legal styrning (lagar och förordningar)
- ❖ JO, JK (staten, övergripande kontrollfunktion av rättssäkerheten)
- ❖ Ekonomistyrning (fördelning av resurser)
- ❖ Revision (utvärdering)
- ❖ Utbildningsstyrning (krav på tjänstemäns kompetens, t ex. legitimation)

Grundlagarna – styrningens grund

- ❖ *Successionsordningen (från 1810) gäller tronföljden i familjen Bernadotte*
- ❖ *Yttrandefrihetsgrundlagen (från 1992) – gäller radio, TV, web främst*
- ❖ *Tryckfrihetsförordningen (från 1949) - förklaras av Offentlighets- och sekretesslagen*
- ❖ *Regeringsformen (från 1975)*
  - *förklaras av förvaltningslagen (ny 1/7 2018),*
  - *tillämpning för kommuner och landsting i kommunallagen (ny 1/1 2018)*

Det juridiska trädet

PBL (Krona)	HSL	SOL	LSS	LVM	LVU	Skollag	(speciallagar)
(Stam)			GDPR (dataskyddslag) LOU (upphandlingslag) FL (förvaltningslag) KL (kommunallag) OSL (offenlighet & sekretesslag) Arkivlagen (handlingars hantering)				(lagar som gäller många verks.)
(Rot)	RF Regeringsformen	TF Tryckfrihetsförordningen	YGL Yttrandefrihetsförord.		SO Successions- ordningen		(grundlagar)

Förvaltningens juridiska kontext

Regeringsformen (RF)

Förvaltningslag en (ny 1/7-18) - förklarar RF- gäller alla myndigheter

Kommunallagen (ny 1/1-18) - tillämpar RF för kommuner och landsting

Reglemente (kommunala regler) - kommunfullmäktige

Beslut från KF vad varje nämnd ska göra

Nämndsbeslut om vad förvaltningen ska göra

Arbetsordning (är frivilligt i kommunen)

Befattningsbeskrivning (frivilligt till alla utom till kommundirektör)

Medarbetaröverrenskommelse (precisering av ovan)

Reglementets roll

I all speciallagstiftning som styr kommunens uppgifter (t.ex. socialtjänstlag, plan och bygglag, skollag m.fl.) anges att *kommunen* ansvarar för utförandet. Kommunen=fullmäktige i dessa lagar.

För att få en praktisk fungerande verksamhet har då fullmäktige inrättat facknämnder och **delegerat** sina uppgifter till nämnder och styrelser. Detta sker i **reglementet**.

Reglementet är socialnämndens uppdragsbeskrivning.

Nämndens uppdrag i korthet

Nämnderna skall inom sitt ansvarsområde se till

- ❖ att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt enligt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.*
- ❖ att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.*

Intern kontroll

Varje nämnd måste ha någon form av systematiserad kontrollapparat.

Den interna kontrollen säkerställer att nämnden och dess ledamöter har tillräcklig kontroll över den verksamhet nämnden bedriver och för vilken man har ett absolut ansvar för som ledamot.

Intern kontroll ingår i redovisningen utifrån flerårsstrategin.

Frågor vid intern kontroll:

- ❖ Följer nämnden och förvaltningen de lagar som gäller för verksamheten?
- ❖ Är nämnden och förvaltningen organiserad på ett ändamålsenligt sätt så att den kan fullgöra sitt uppdrag?

Vem har ansvar för vad?

Förtroendevalda

Lekmän

Styra (VAD)

Besluta om mål, policy och riktlinjer

policy

Detaljbeslut endast i undantagsfall

Följa upp/utvärdera

Förvaltningen

Professionell kompetens

Leda och utföra (HUR)

Utreda, lägga förslag, delta
i processerna kring mål,

riktlinjer

Ta detaljbeslut (delegerat)

Rapportera resultat

Socialnämndens styrning = VAD

- ❖ Flerårsstrategi (mål)
- ❖ Delegation (vem som har rätt att fatta beslut; t ex. delegationsordningen)
- ❖ Program (t. ex. program för våld-i-nära relationer)
- ❖ Planer (t.ex. digital färdplan)
- ❖ Riktlinjer (ex. riktlinje för tillsyn e-cigarett, tobak samt receptfria läkemedel)

Arbetsutskottets roll (KL kap. 6 §§ 41-42)

- ❖ Tillsätts av nämnden
- ❖ Huvudsaklig uppgift är att bereda ärenden till nämnden
- ❖ Har efter beslut om delegation i nämnden viss egen beslutanderätt

Revisorernas uppgifter (12 kap. KL)

- ❖ Revisorerna granskar enligt god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden (§ 1).
- ❖ Revisorerna prövar om verksamheten sköts ändamålsenligt, ur ekonomisk synpunkt korrekt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig (§ 1).
- ❖ Bedömer resultat i delårsrapport och årsredovisningen är förenligt med beslutade mål (§ 2).

Kommunallagen– om nämndens uppdrag

På många områden i kommunallagen finns *möjligheter* för kommuner – men inte *skyldigheter* att göra allt.

Läs speciellt detta som nämndsledamot/ersättare:

Kapitel 4 Förtroendevalda

Kapitel 5 Fullmäktiges uppgifter

Kapitel 6 Styrelsen och övriga nämnder

6 kapitlet

3 § Nämnderna *beslutar* inom sitt område.

4 § Nämnderna *bereder* beslut till fullmäktige och *verkställer* fullmäktiges beslut

5 § Nämnderna ska *redovisa* till fullmäktige

6 § Nämnderna ska *se till att verksamheten bedrivs i enlighet med mål och riktlinjer*

Nämnden ska se att den *interna kontrollen* är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Ledamöternas roll

- ❖ Varje ledamot har lika ansvar!
- ❖ Endast reservation undantar ansvar, inte att lägga ner sin röst.
- ❖ Ledamoten representerar helheten i kommunen, inte enskilda grupper eller delar.
- ❖ Som ledamot har man ett juridiskt ansvar såväl som ett politiskt ansvar

Ledamöternas rättigheter och skyldigheter

- ❖ Skyldighet att deltaga på sammanträden i möjligaste mån.
- ❖ Skyldighet att ha kännedom om förekommande lagstiftning
- ❖ ”Skyldighet” att vara påläst
- ❖ Rättighet att ställa krav på sin förvaltning och nämnden.

Förvaltningens roll och ansvar

- ❖ "Har inget ansvar för verksamheten!"
- ❖ Är anställda som "experter" av nämnden för att ge underlag till och genomföra beslut och verksamhet
- ❖ Skall ha bra koll på omvärldshändelser
- ❖ Utveckla arbetssätt!
- ❖ Förvaltningen skall ha stor integritet
- ❖ Kan dömas för tjänstefel vid myndighetsutövning (BrB 20:1)

Ärendeberedning = processen innan det hamnar på nämndens bord

1. Underlagen skrivs (i platina)
2. Förvaltningschef godkänner
3. Ärendet bereds på presidie med ordförande/vice ordf.
4. Ärenden sammanställs i AU-kallelse
5. Ärenden bereds på AU – förslag till beslut i socialnämnden
6. Ärenden sammanställs i SN-kallelse
7. Beslut på socialnämnden

Förvaltningens skyldighet att anmäla beslut till nämnd

6 kap. 40 § Kommunallagen (KL)

- ❖ Nämnderna ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § KL ska anmälas till dem.
- ❖ Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas (t ex. individärenden i ProCapita /LifeCare).

Socialnämnden har en särskild riktlinje antagen angående hur beslut ska återrapporteras.

Tjänstemän ska:

- ❖ *Vara opartiska,*
- ❖ *fatta beslut på saklig grund, med*
- ❖ *allas likhet inför lagen,*
- ❖ *respekt för allas lika värde samt att*
- ❖ *offentliga myndigheter ska bygga på demokratis grundvalar. (Regeringsformen)*